

POLJOPRIVREDA HRVATSKE

RUDE I ENERGETIKA HRVATSKE

INDUSTRIJA HRVATSKE

PONAVLJANJE ZA 4. ISPIT

**GOSPODARSKA OBILJEŽJA
HRVATSKE**

ČINITELJI RAZVOJA GOSPODARSTVA

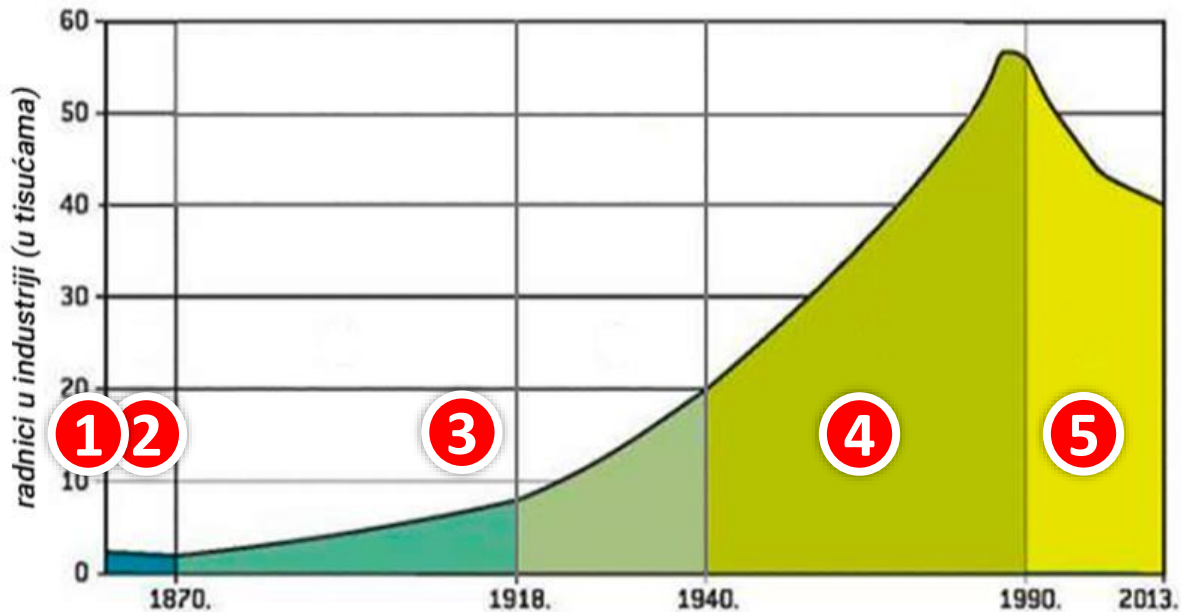
---

1. povoljan prometni i geografski položaj
  - srednjoeuropska, sredozemna i podunavska zemlja
2. nepovoljan povijesni razvoj i zbivanja
  - često mijenjanje granica i podređenost u državama u kojima je bila Hrvatska
3. nepovoljna demografska obilježja
  - struktura radne snage – omjer radnog i uzdržavanog stanovništva je nepovoljan
  - emigracija i starenje stanovništva

ETAPE RAZVOJA HRVATSKOG GOSPODARSTVA

1. **predmanufakturno** razdoblje – do sredine 18. st
2. **manufakturno** razdoblje – od sredine 18. do sredine 19. st
3. **manufakturno-industrijsko** razdoblje – od sredine 19. do sredine 20. st
4. razdoblje **realsocijalističkog razvoja** – nakon 2. svj. rata do kraja 1980-ih
5. razdoblje **prestrukturiranja** ili **tranzicije** – od 1990-ih

ETAPE RAZVOJA HRVATSKOG GOSPODARSTVA

- 1. predmanufakturno** razdoblje – do sredine 18. st
  - većina stanovništva radi u **primarnim djelatnostima**
  - **trgovina** i **promet** slabo razvijeni
- 2. manufakturno** razdoblje – od sredine 18. do sredine 19. st
  - razvija se poljoprivreda u Panonsko-peripanonskoj Hrvatskoj, **Dalmacija zaostaje**
  - obrtnici zamjenjuju **manufakture; parobrodi** i **razvoj cestovne mreže**
  - **Rijeka** – glavna luka na Jadranu
- 3. manufakturno-industrijsko** razdoblje – od sredine 19. do sredine 20. st
  - ukidaju se feudalni odnosi; **grade se prve željezničke pruge**
  - **započinje industrijalizacija** Hrvatske (*spora zbog podređenog položaja u Monarhiji*)
  - razvija se **rudarstvo** i **industrija**; počinje se razvijati **turizam** i **primarne djelatnosti**
4. razdoblje **realsocijalističkog razvoja** – nakon 2. svj. rata do kraja 1980-ih
  - **nagli proces industrijalizacije**
  - snažna **urbanizacija, deagrarizacija** i **deruralizacija**
  - veliki **napredak gospodarstva**
  - **problemi**: velika usmjerenost na sekundarni sektor, nedostatak sirovina i energije (uvoz), planska privreda
  - gospodarska kriza 1980-ih
5. razdoblje **prestrukturiranja** ili **tranzicije** – od 1990-ih

RAZDOBLJE TRANZICIJE

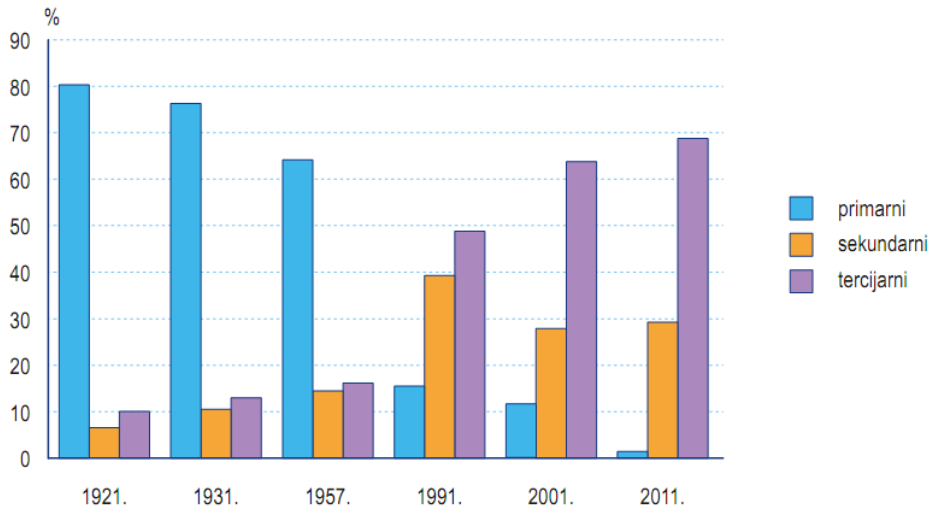
- **gospodarska tranzicija** – prijelaz s planskog na tržišno gospodarstvo
- problemi tranzicije:
  - **proizvodnja prepolovljena – industrija slabi**
  - hrvatski proizvodi se teško probijaju na strana tržišta
  - **velika nezaposlenost (8,4%)**, podjednak broj zaposlenih (oko 1,4 mil) i umirovljenika (oko 1,2 mil) – veća izdvajanja iz plaće zbog većeg broja uzdržavanog stanovništva
  - visok vanjski dug; viši uvoz od izvoza
  - **srednje razvijena zemlja** (slabije od Zapadne Europe) po BDP-u

*Kretanje **obujma industrijske proizvodnje** u Hrvatskoj od 1980. do 2010. g*

STRUKTURA GOSPODARSTVA

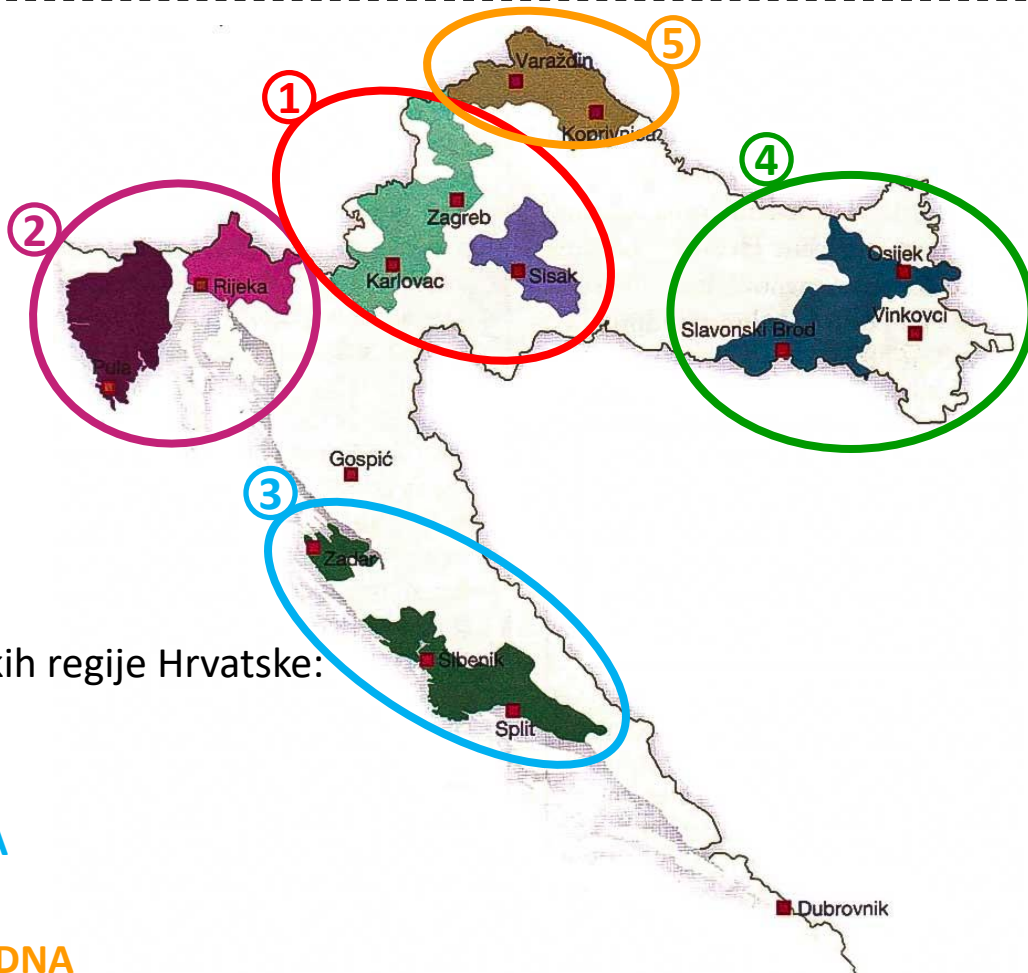
- do sredine 20. st – gospodarstvom **dominira primarni sektor**
- od 2. svj. rata osnova gospodarstva je **industrija**
  - **deruralizacija** i **deagrarizacija**
- od 1990-ih dominira **tercijarni sektor**
  - raste značaj građevinarstva, trgovine i turizma
  - **turizam** čini **preko 20%** hrvatskog BDP-a

Gospodarska struktura stanovništva u odabranim godinama

Izvor: www.dzs.hr, Statistički ljetopis 2018.

GLAVNE GOSPODARSKE REGIJE HRVATSKE

– glavne gospodarskih regije Hrvatske:

1. **ZAGREBAČKA**

2. **RIJEČKA**

3. **DALMATINSKA**

4. **SLAVONSKA**

5. **SJEVEROZAPADNA**

GLAVNE GOSPODARSKE REGIJE HRVATSKE

---

1. ZAGREBAČKA GOSPODARSKA REGIJA

- **najsnažnija gospodarska regija**
- Zagreb, Karlovac, Sisak
- **industrija** i **uslužne djelatnosti**

2. RIJEČKA GOSPODARSKA REGIJA

- **druga najsnažnija** gospodarska regija
- dijelovi Kvarnera, Istre i Gorskog Kotara – Rijeka, Pula i Delnice
- **industrija, promet, turizam i šumarstvo**

3. DALMATINSKA GOSPODARSKA REGIJA

- priobalno područje od **Omiša**, preko **Splita** i **Šibenika** do **Zadra**
- **industrija** (u gradovima) i **turizam**

4. SLAVONSKA GOSPODARSKA REGIJA

- Osijek, Vukovar, Vinkovci i Slavonski Brod
- **industrija** i **poljoprivreda**
- Vukovar – luka na Dunavu

5. SJEVEROZAPADNA GOSPODARSKA REGIJA

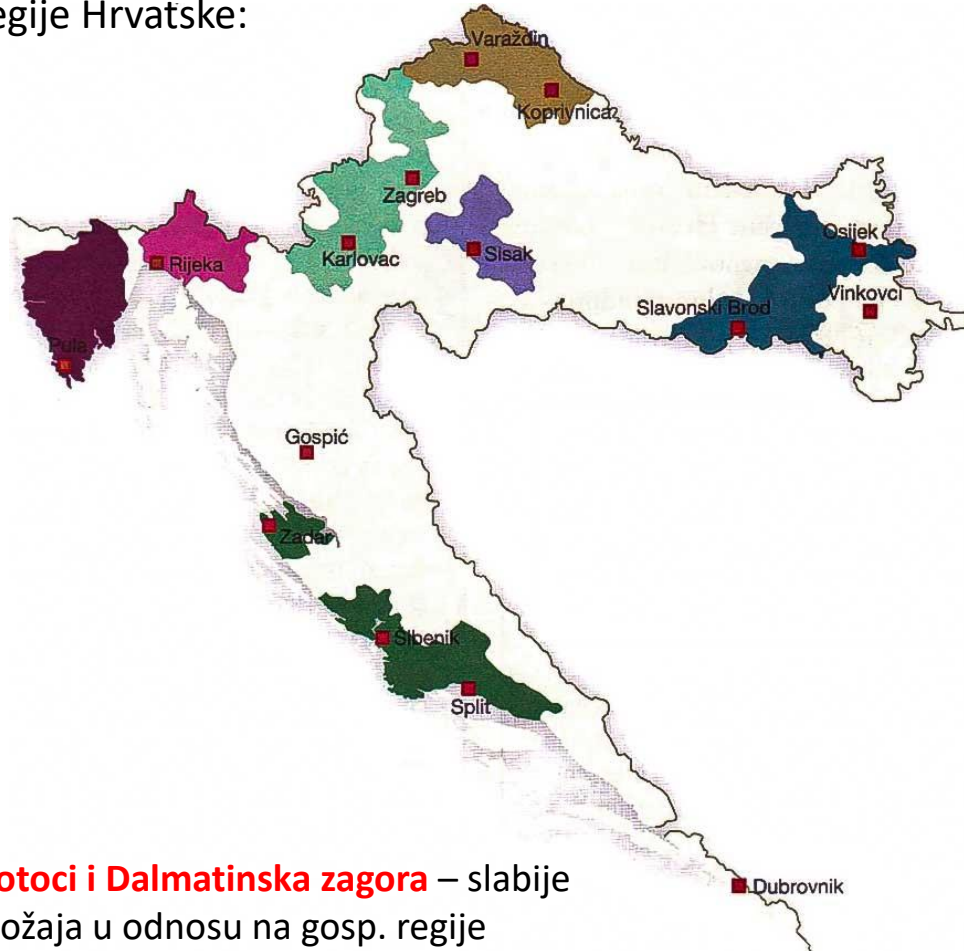
- Međimurje, Varaždin i Koprivnica
- **industrija** – Podravka (prehrambena)

GLAVNE GOSPODARSKE REGIJE HRVATSKE

– glavne gospodarskih regije Hrvatske:

1. **ZAGREBAČKA**
2. **RIJEČKA**
3. **DALMATINSKA**
4. **SLAVONSKA**
5. **SJEVEROZAPADNA**

– **Lika, zapadna Slavonija, otoci i Dalmatinska zagora** – slabije razvijeni zbog rubnog položaja u odnosu na gosp. regije

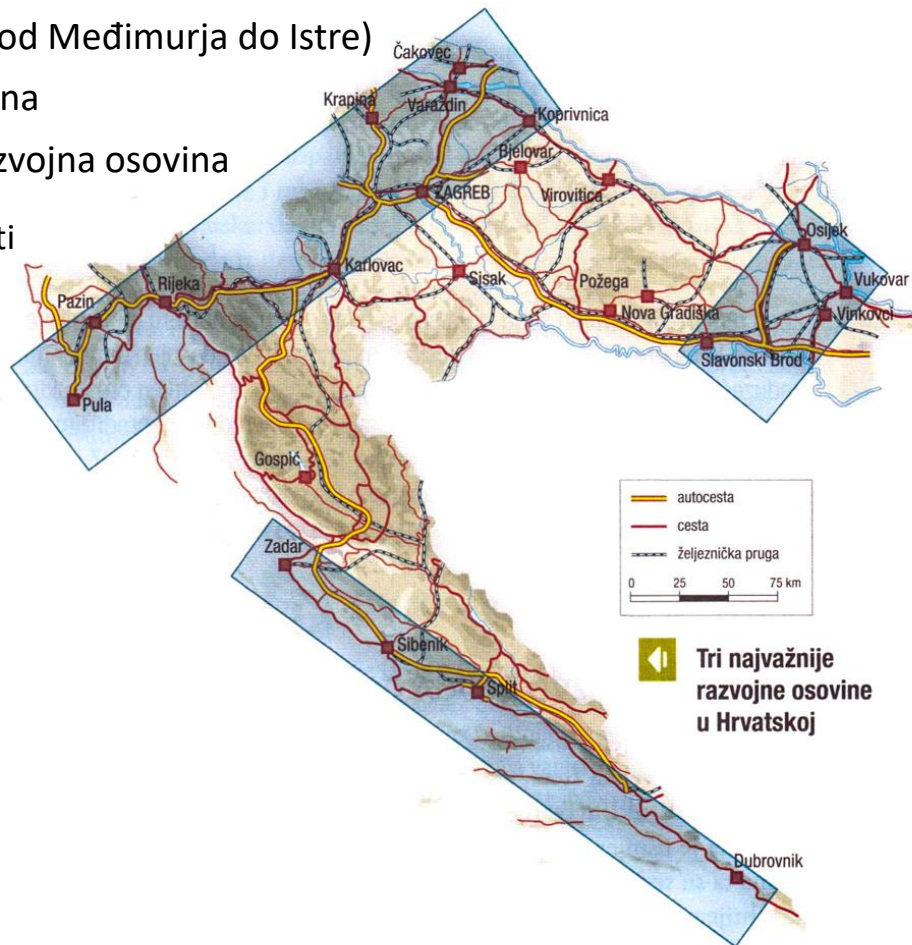
RAZVOJNE OSOVINE

1. **zapadna** razvojna osovina (od Međimurja do Istre)

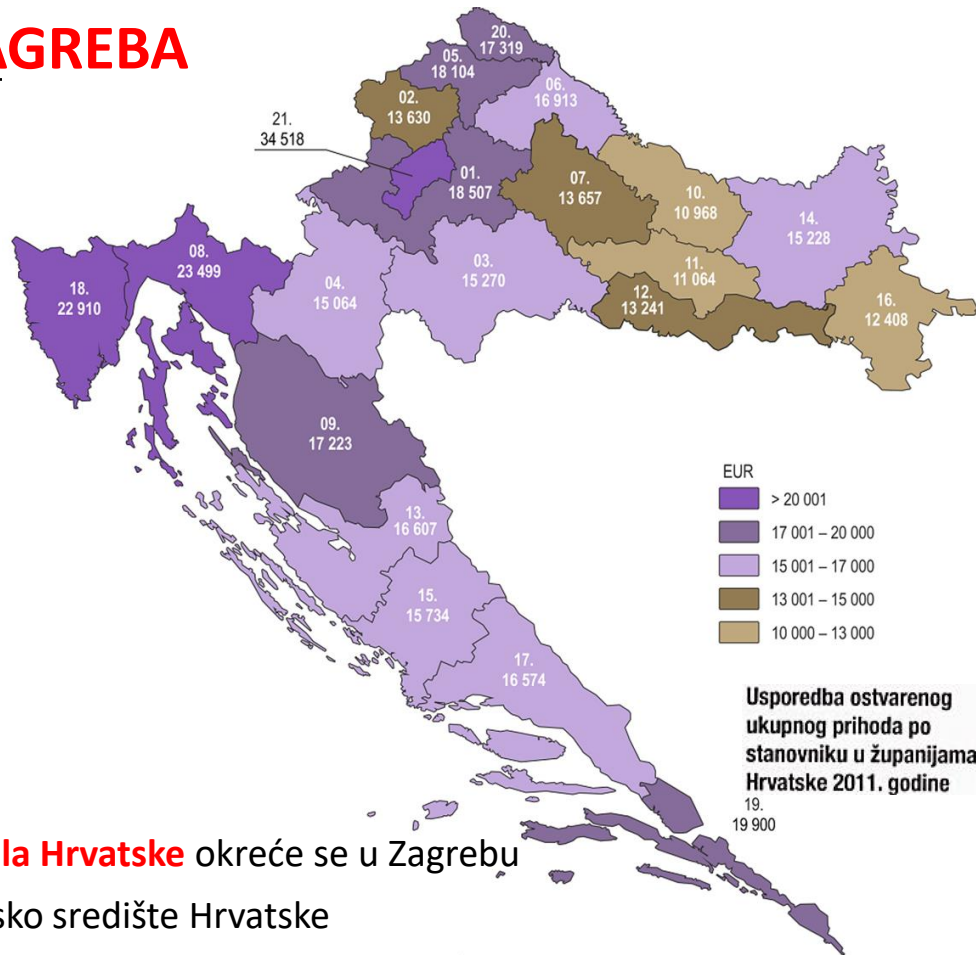
2. **dalmatinska** razvojna osovina

3. **slavonska transversalna** razvojna osovina

– većina gospodarskih aktivnosti je smješteno u **zapadnoj razvojnoj osovini**

DOMINACIJA ZAGREBA

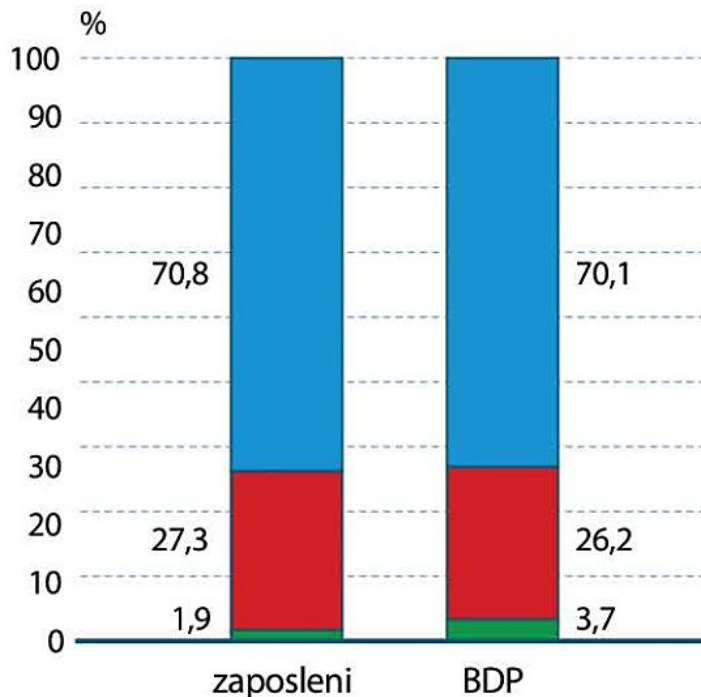
- oko 70% ukupnog kapitala Hrvatske okreće se u Zagrebu
- Rijeka – drugo gospodarsko središte Hrvatske
- Split, Osijek, Varaždin i Zadar – ostala gospodarska središta
- problem hrvatskog gospodarstva je koncentriranost gospodarstva u nekoliko gradova

POLJOPRIVREDA HRVATSKE

ZNAČAJKE HRVATSKE POLJOPRIVREDE

- oko 2% poljoprivrednog stanovništva
- udio primarnih djelatnosti u BDP-u – oko 3%

- primarni sektor
- sekundarni sektor
- tercijarni sektor

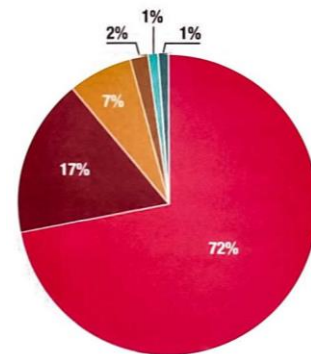
◁ Sektori djelatnosti u Hrvatskoj - udjel zaposlenih i udjel u BDP-u

Izvor: *The World Factbook*, CIA

ZNAČAJKE HRVATSKE POLJOPRIVREDE

– obilježja hrvatske poljoprivrede:

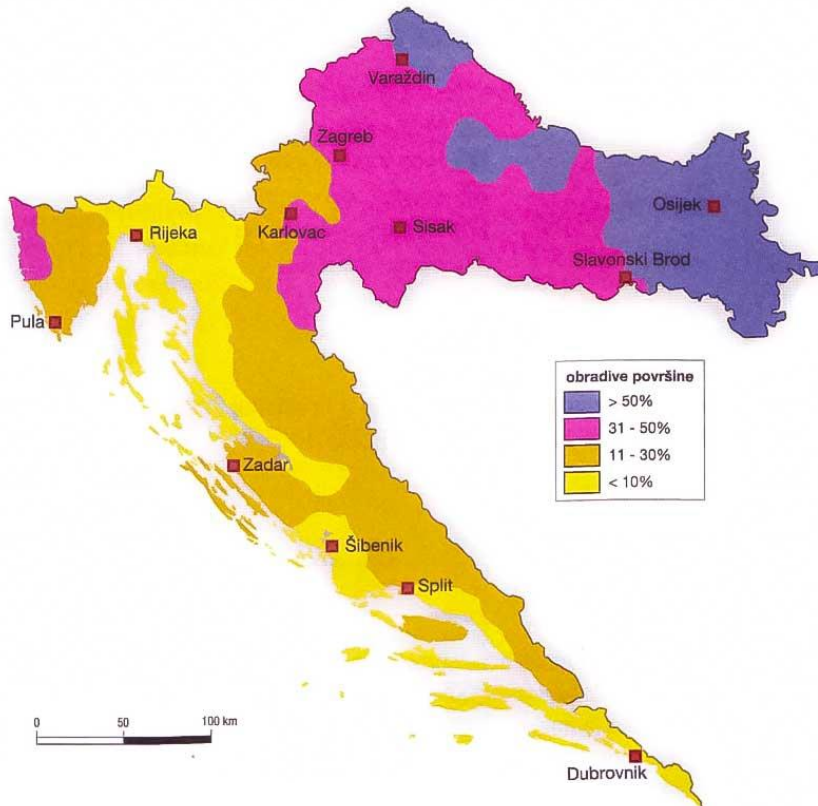
- uglavnom se **starije stanovništvo** bavi poljoprivredom, dok mlađe seli u grad (deruralizacija)
- **mali i rascjepkani posjedi** (prosječna veličina **oko 6 ha**) – u razvijenim zemljama prosjek je 50 – 60 ha (*Njemačka 48 ha, Francuska 56 ha, Danska 60 ha, UK 81 ha*)
- **slaba tehnološka osuvremenjenost** poljoprivrede
- **slaba obrazovanost poljoprivrednika**

Veličina poljoprivrednih posjeda u Hrvatskoj (podatci iz 2008.)

POLJOPRIVREDNE POVRŠINE

- od ukupne površine RH – **25% su poljoprivredne, a 16% oranice**
- **veliki proizvodni potencijali slabo iskorišteni**
- najviše obradivih površina u **Panonsko-peripanonskoj regiji**

POLJOPRIVREDNE REGIJE

– 4 poljoprivredne regije:

1. NIZINSKA
2. BREŽULJKASTA
3. GORSKA ili PLANINSKO-KOTLINSKA
4. JADRANSKA

POLJOPRIVREDNE REGIJE

---

1. NIZINSKA POLJOPRIVREDNA REGIJA

- **do 200 m** nadmorske visine – najbolji uvjeti za razvoj poljoprivrede
- proizvodnja **žitarica** (*pšenica i kukuruz*), **industrijskog** (*lan, duhan, suncokret*) i **krmnog bilja** (*djetelina, lucerna, stočna repa*), **vinogradarstvo** (*Baranja i Erdut*) i **stočarstvo**

2. BREŽULJKASTA POLJOPRIVREDNA REGIJA

- **od 200 do 500 m** nadmorske visine
- proizvodnja žitarica, povrća, stočarstvo te razvijeno **vinogradarstvo** (*Prigorje, Hrvatsko zagorje, Požeška kotlina*) i **voćarstvo**

3. GORSKA ili PLANINSKO-KOTLINSKA POLJOPRIVREDNA REGIJA

- **veliko šumsko bogatstvo**
- proizvodnja **žitarica** (*ječam, raž i zob*), **povrća** (*krumpir i kupus*), **voća** (*jabuka, kruška, šljiva*) i **specifične vrste stočarstva** (*ovce, goveda i koze*)

4. JADRANSKA POLJOPRIVREDNA REGIJA

- **ribarstvo na Jadranu**
- proizvodnja **agruma**, **povrća**, **masline**, **vinove loze** te nekih vrsta stočarstva (*ovce i koze*)

RUDE I ENERGETIKA HRVATSKE

RUDE I ENERGETIKA

- Hrvatska je **siromašna rudama, fosilnim izvorima i mineralnim rudama**
- posljednji rudnik zatvoren 1966. – rudnik željezne rude

NEMETALI

- zalihe nemetala – **šljunak** i **pijesak** (Panonska Hrvatska), **građevnog kamena** – vapnenca (Benkovac, Brač), **glina** u unutrašnjosti Hrvatske (brojne ciglane)

ENERGENTI

- zalihe energenata (ugljen, nafta i zemni plin) **ne zadovoljavaju niti 50% domaćih potreba – ostatak uvozimo**
- **oko 30-ak naftnih polja** u Hrvatskoj – Donji Miholjac, Ivanić-Grad, Kutina, Vinkovci, Đurđevac i Bjelovar
- **rafinerije nafte** – Rijeka, Sisak i Zagreb

ENERGENTI

– proizvodnja zemnog plina
je **u stalnom porastu** –
NAJVAŽNIJA SIROVINA

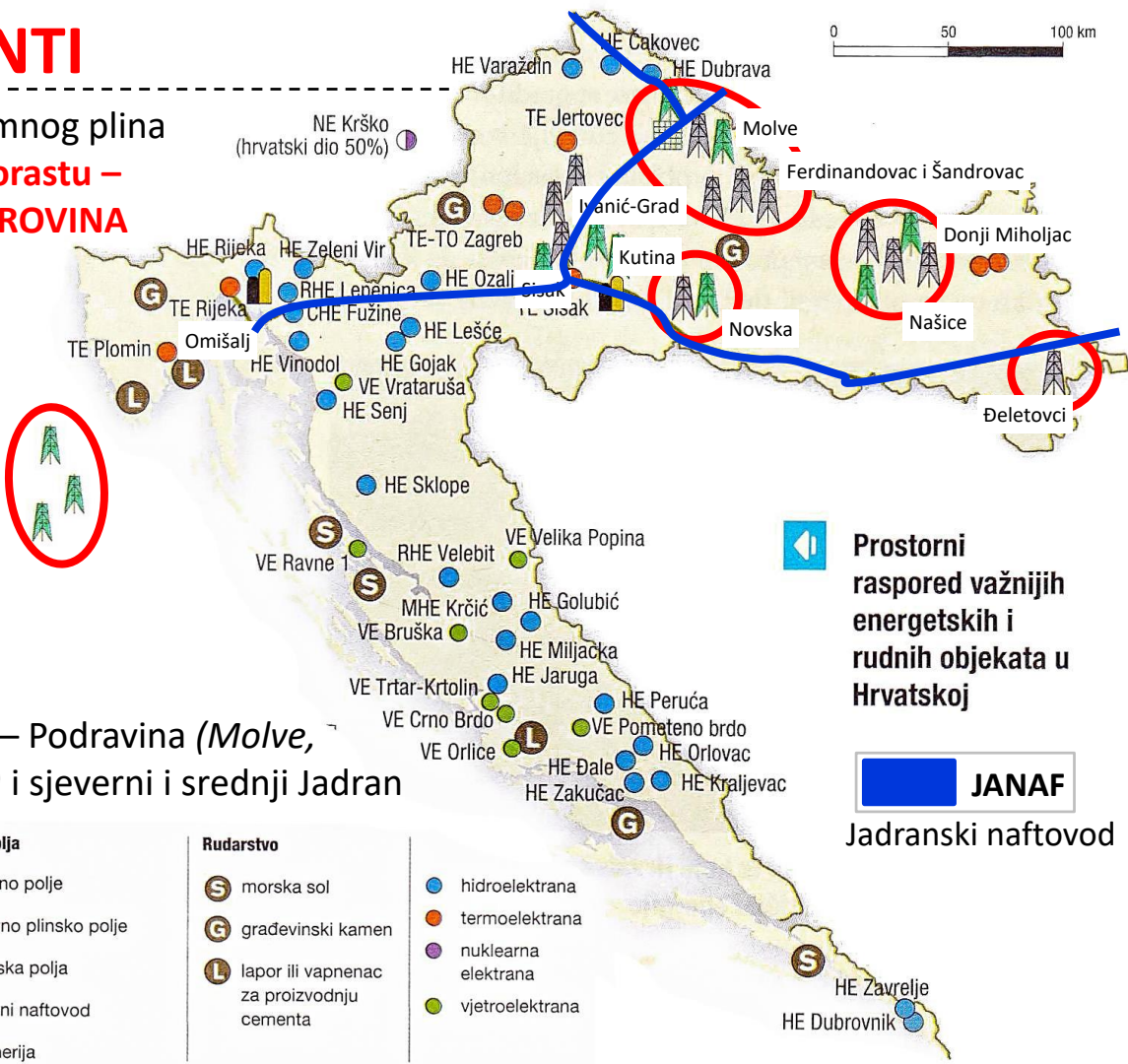
– **nalazišta plina** – Podravina (*Molve*,
Donji Miholjac) i sjeverni i srednji Jadran

Naftna polja

- naftno polje
- glavno plinsko polje
- plinska polja
- glavni naftovod
- rafinerija

Rudarstvo

- morska sol
- građevinski kamen
- lapor ili vapnenac za proizvodnju cementa
- hidroelektrana
- termoelektrana
- nuklearna elektrana
- vjetroelektrana

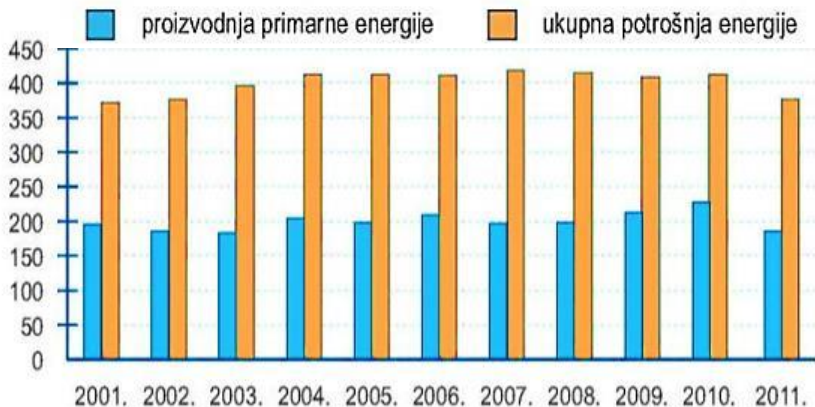
Prostorni raspored važnijih energetskih i rudnih objekata u Hrvatskoj

JANAF

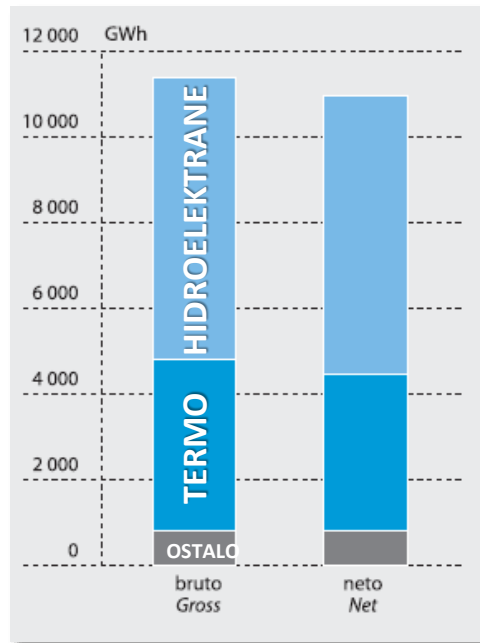
Jadranski naftovod

ENERGETSKI SUSTAV

- naš energetska sustav uključuje **26 hidroelektrana** i **7 termoelektrana**
- **nuklearna elektrana** Krško izgrađena u suradnji sa Slovenijom
- **većinu električne energije dobivamo iz hidroelektrana** – 30 do 50% naših potreba
- **termoelektrane** su uglavnom izgrađene uz veće gradove – Zagreb, Rijeka, Sisak, Osijek, Plomin I i II
- **hidroelektrane** na Cetini, Lici, Gackoj i Dravi
  - termoelektrane koriste loživo ulje, plin ili ugljen

Ukupna proizvodnja i potrošnja energije od 2001. do 2011.

RUDE I ENERGETIKA

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

- Hrvatska ima 24 vjetroelektrane s **372 vjetroagregata** (vjetrenjače)

Vjetroelektrana Trtar-Krtolin

Vjetroelektrana Ravna 1 na Pagu

INDUSTRIJA HRVATSKE

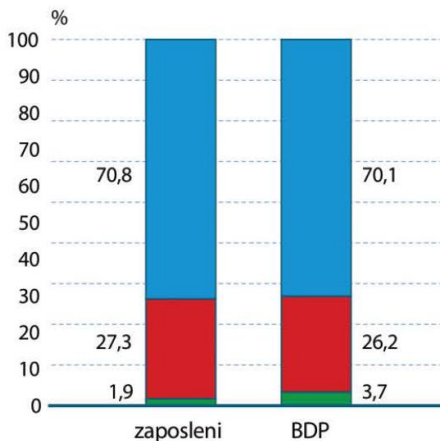

INDUSTRIJA

- najvažnija grana gospodarstva
  - 20% svih zaposlenih u Hrvatskoj
  - 15% bruto BDP-a
  - 90% izvoza

- u Hrvatskoj se industrija razvija u drugoj polovici 20. st (od 1960-ih do 1990-ih)
- od 1990-ih smanjuje se obujam i broj zaposlenih u industriji
  - industrija se **prestrukturirala** – s velikih na manja poduzeća

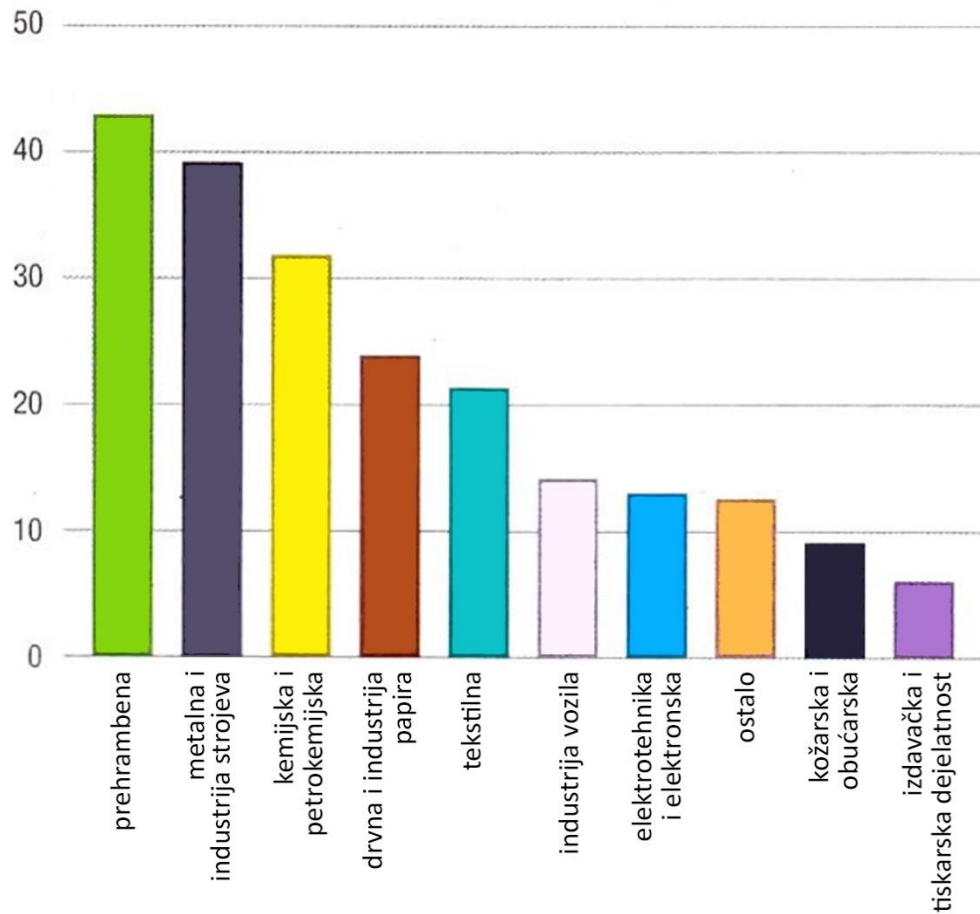
- primarni sektor
- sekundarni sektor
- tercijarni sektor

◁ Sektori djelatnosti u Hrvatskoj - udjel zaposlenih i udjel u BDP-u

Izvor: The World Factbook, CIA

ZAPOSLENI PO GRANAMA INDUSTRIJE

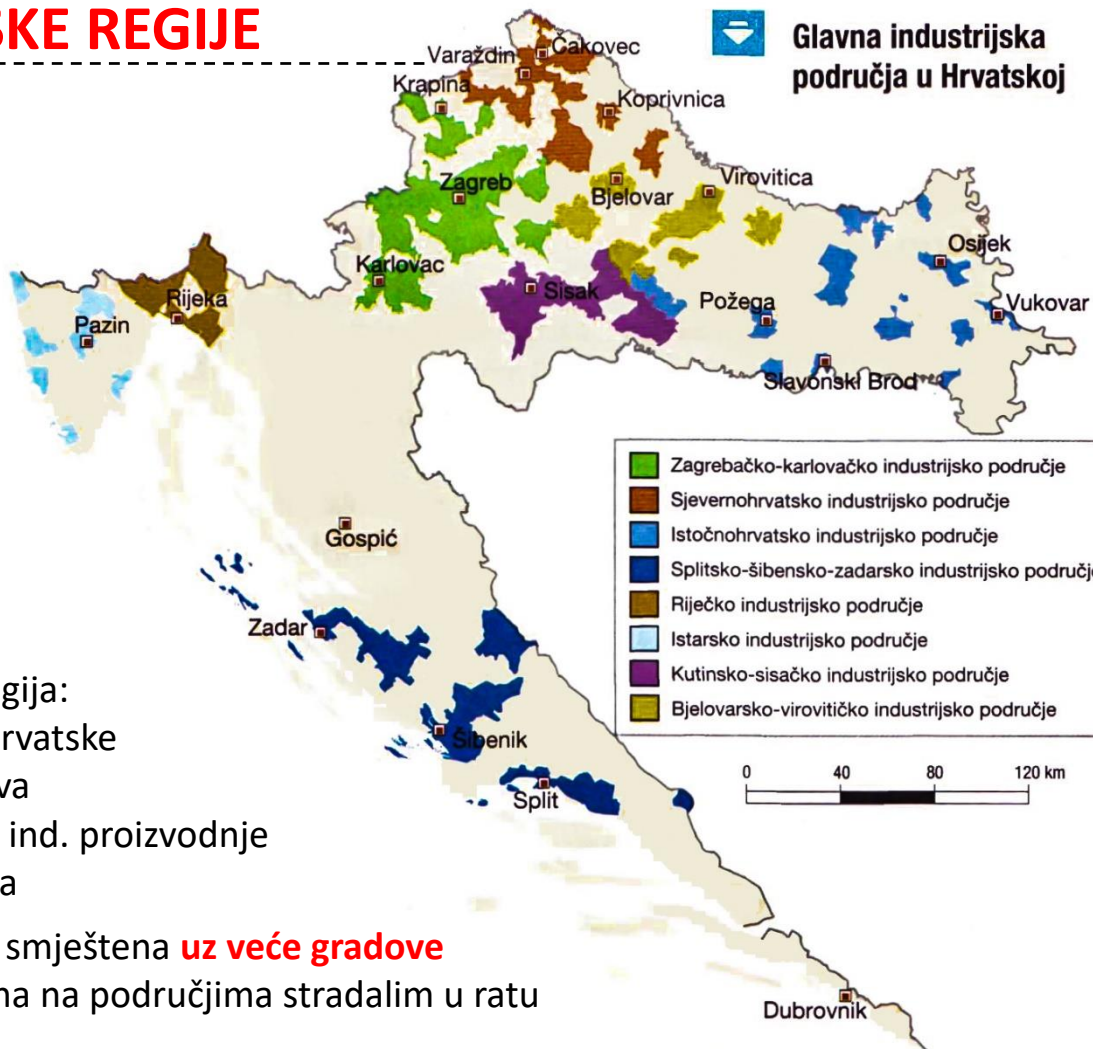
tisuće radnika

INDUSTRIJSKE REGIJE

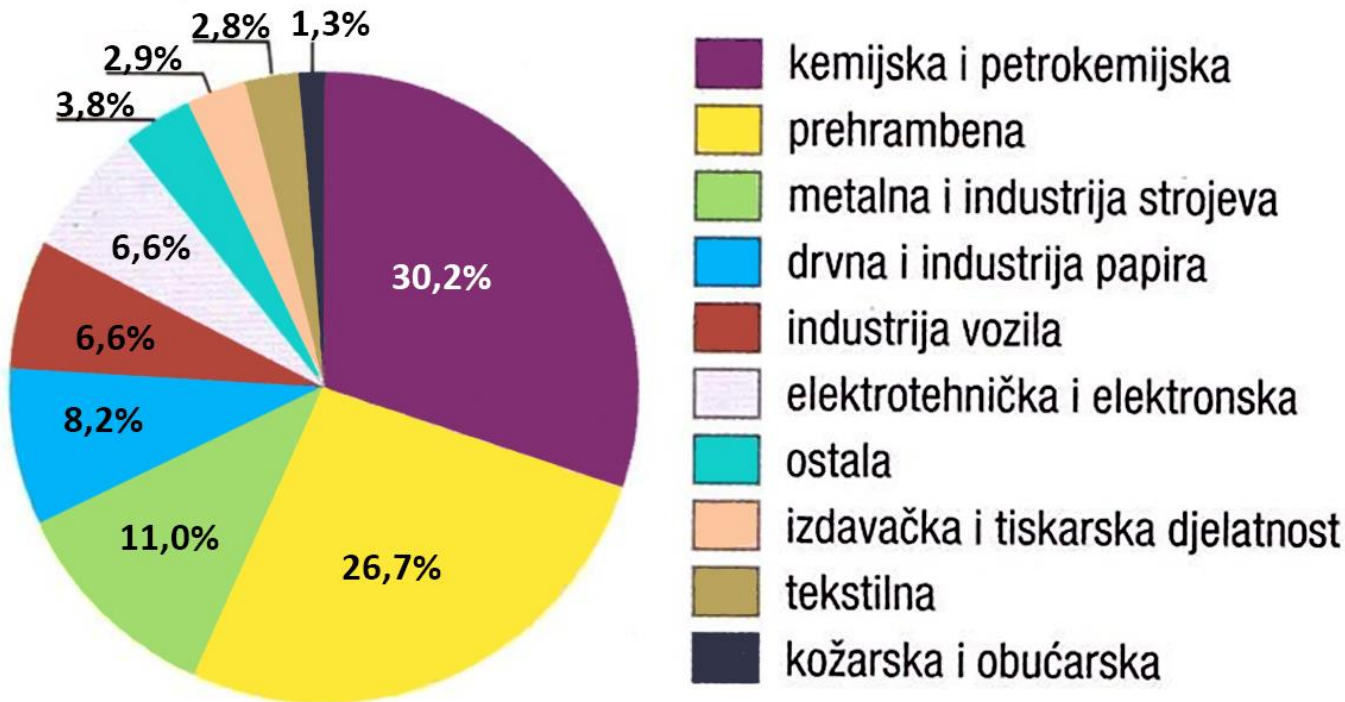

Glavna industrijska područja u Hrvatskoj

- **8** industrijskih regija:
- **23%** površine Hrvatske
- **63%** stanovništva
- **80%** vrijednosti ind. proizvodnje
- **85%** ind. radnika
- većina industrije smještena **uz veće gradove**
- industrija uništena na područjima stradalim u ratu

Struktura industrije prema vrijednosti prodanih ind. proizvoda (2011.)

– najveći udio vrijednosti prodanih ind. proizvoda ostvaruju **kemijska (i petrokemijska), prehrambena, metalna i drvena industrija**

HRVATSKA

Puna života

TURIZAM HRVATSKE

POVIJESNI RAZVOJ TURIZMA U HRVATSKOJ

– doba lječilišnog turizma

- razvoj turizma u Hrvatskoj počinje u 19. st – termalni izvori, lječilišta, more i zrak
- turizam na moru – zimski turizam – radi svježeg zraka
- kupališni turizam se razvija izgradnjom **željeznica** i **parobrodskih linija**
- **turistička mjesta:** Lovran, Opatija, Crikvenica, Rab, Lošinj i Krk
- **prva vila** – 1844. – vila Angiolina u Opatiji (danas muzej turizma)
- **prvi hotel** – 1884. – hotel **Kvarner** u Opatiji

OBLICI TURIZMA

- najzastupljeniji oblik turizma u Hrvatskoj je **kupališni**
- **nautički turizam** se sve više razvija
- do 1980-ih razvijen je bio **masovni turizam**
- **selektivni oblici turizma** – specijalizirani oblici turizma nastali kao reakcija na noviju turističku potražnju (od 1980-ih)
  - *turizam na seoskim gospodarstvima, nautički, sportsko-rekreacijski, izletnički, vjerski, kongresni, kulturni, lovni, ribolovni, vinski, gastronomski, ekoturizam, robinzonski...*

TURISTIČKE REGIJE HRVATSKE

- Panonska regija
- Peripanonska regija
- Gorska Hrvatska
- Sjeverno primorje
  - Kvarner
  - Istra
- Južno primorje
  - Sjeverna Dalmacija
  - Srednja Dalmacija
  - Južna Dalmacija

– 5 turističkih regija:

- 1. Sjeverno primorje** (*Istra i Kvarner*)
- 2. Južno primorje** (*Sjeverna, Srednja i Južna Dalmacija*)
- 3. Gorska regija** (*Gorski Kotar i Lika*)
- 4. Peripanonska regija**
- 5. Panonska regija**

TURISTIČKE REGIJE HRVATSKE

PRIMORSKA HRVATSKA – ostvaruje **95%** turističkih noćenja

- **Istra** najposjećenija – **32%** turističkih noćenja
- **razlog**: blizina Srednjoj Europi, turistička tradicija, brojne prirodne ljepote i povijesna baština
- vodeća turistička mjesta – **Rovinj, Dubrovnik, Poreč, Medulin i Umag**
- **Kvarnerski otoci, Opatija i Crikvenica** po broju noćenja odmah iza Istre
- **Dalmacija** – nacionalni parkovi, marine i kultura

GORSKA HRVATSKA – najslabije iskorištena regija

- iznimka Plitvička jezera

PERIPANONSKA REGIJA – **Zagreb**, brojne **toplice** (*Krapinske, Varaždinske, Tuheljske...*), **srednjovjekovni dvorci** u Zagorju (*Trakošćan, Veliki Tabor...*), **parkovi prirode** i **svetišta** (*Marija Bistrica, Krašić, Ludbreg...*)

PANONSKA REGIJA – slabije iskorištena

- gradovi, lovišta Kopačkog rita, Bizovačke toplice, folklor (*Vinkovačke jeseni, Đakovački vezovi...*) i ruralni turizam

DESTINACIJA	NOĆENJA (milijuna)
Rovinj	3,417
Dubrovnik	3,381
Poreč	2,770
Split	2,723
Umag	2,608
Medulin	2,456
Vir	2,310
Zadar	1,934
Novalja	1,934
Mali Lošinj	1,884

TOP 10 TRŽIŠTA PREMA NOĆENJIMA (2024.)

TRŽIŠTE	DOLASCI	NOĆENJA
Njemačka	2.525.298	17.704.659
Hrvatska	2.196.055	10.810.906
Slovenija	1.402.157	9.366.209
Austrija	1.262.395	6.563.997
Poljska	994.453	6.053.415
Češka	681.694	4.392.499
Italija	802.596	3.476.519
Mađarska	693.267	3.472.021
Slovačka	483.222	3.047.360
UK	625.885	3.019.789

GOSPODARSKA VAŽNOST TURIZMA ZA HRVATSKU

- turizam izravno **donosi velike prihode**
- pozitivno **utječe na niz gospodarskih grana** – ugostiteljstvo, promet i trgovinu te lokalnu poljoprivredu
- **potiče zapošljavanje** te **izgradnju** prometnica, vodovoda i električne mreže
- turizam utječe na **tercijarizaciju društva**
- turizam čini preko **20% BDP-a** Hrvatske (*po nekim procjenama i do 25%*)